

HVORFOR BOIKOTTE ISRAELS UNIVERSITETER & KULTUR- INSTITUSJONER?

AKULBI
Akademisk og
Kulturell Boikott
av staten Israel

Boikotten gjelder forsknings- og kultursamarbeid med israelske universiteter, forskningsinstitusjoner, kunst- og kulturinstitusjoner. Den rammer enkeltpersoner kun når de opptrer som representanter for slike institusjoner. Boikotten gjelder også idrett.

INNHOOLD

- 3 BDS-bevegelsen, akademisk og kulturell boikott av Israel
- 4 Hvorfor boikotte akkurat Israel?
- 4 Hvorfor akademisk boikott?
- 6 Hvorfor kulturell boikott?
- 7 Norge og Israel: Akademisk og kulturelt samarbeid eller boikott?
- 8 Israels angrep på BDS-bevegelsen og ytringsfriheten
- 9 Ofte stilte spørsmål – for og imot boikott

Dette heftet er en kortversjon av studieheftet med samme navn, revidert i mars 2022.

Kontakt: post@palestinakomiteen.no

Studieheftet (48 tekstsider) finnes i en pdf-versjon for utskrift og en nettversjon med aktive lenker. Begge versjoner har studiespørsmål. Se Palestinakomiteen.no eller akulbi.no.

© Palestinakomiteen/AKULBI 2022,
illustrasjoner: @MIRA

BDS-BEVEGELSEN, AKADEMISK OG KULTURELL BOIKOTT AV ISRAEL

I 2004 lanserte 50 palestinske organisasjoner et opprop om å boikotte israelske akademiske og kulturelle institusjoner¹. Året etter tok det palestinske sivilsamfunnet initiativet til en internasjonal boikott av Israel, som også innebærer å trekke ut investeringer og innføre sanksjoner. BDS-kampanjen (Boikott, De-investering, Sanksjoner) har i dag en solid, global oppslutning. Oppfordringene fra det palestinske sivilsamfunnet ble fulgt opp av norske akademikere, kunstnere og idrettsutøvere i 2010².

I 2009 publiserte palestinske kirkeledere Kairosdokumentet: Et rop om hjelp³. De støtter boikotten og har fått støtte fra menigheter verden over. Bispemøtet i Den norske kirke tok i oktober 2020 avstand fra kristensionismen, som bruker Bibelen som begrunnelse for at Israel er en stat for jøder.

BDS-bevegelsen stiller tre krav til Israel:

- 1) Avslutte okkupasjonen og rive muren på Vestbredden.**
- 2) Demokratiske rettigheter til palestinerne som bor i Israel.**
- 3) At flyktingene og deres etterkommere får vende tilbake eller får erstatning.
(FN-resolusjon 194, pkt. 11. 1948⁴).**

Akademisk og kulturell boikott av Israel gjelder ikke personer, men forsknings- og kultursamarbeid med israelske universiteter, forskningsinstitusjoner, kunst- og kulturinstitusjoner. Boikotten gjelder også idrett. Den rammer bare enkeltpersoner når de opptrer som representanter for slike institusjoner. Retningslinjene er forankret i folkeretten og universelle menneskerettigheter. Boikotten står ikke i motsetning til dialog, men reell dialog forutsetter likeverd og maktbalanse.

¹ <https://bdsmovement.net/pacbi>

² <https://www.ipetitions.com/petition/akulbi/>

³ Et sannhetens øyeblikk. Kairos Palestina. Mellomkirkelig råd 2010. [http://www.kui.no/doc/Kairos%20Palestina%20\(endelig\).pdf](http://www.kui.no/doc/Kairos%20Palestina%20(endelig).pdf)

⁴ FN-resolusjon 194, pkt. 11, 1948 <https://www.unrwa.org/content/resolution-194>. «... flyktinger som ønsker å vende tilbake til sine hjem og leve i fred med sine naboer skal ha adgang til å gjøre dette så raskt som praktisk mulig og at erstatning skal betales for eiendommen til de som velger å ikke vende tilbake og for tap av eller skade på eiendom ...»

HVORFOR BOIKOTTE AKKURAT ISRAEL?

- 1) Det palestinske sivilsamfunnet ber om det.
- 2) Israel gjør seg skyldig i vedvarende og alvorlige brudd på folkeretten og menneskerettighetene, og nekter å rette seg etter FN-resolusjoner.
- 3) Israel gjør seg skyldig i forbrytelsen apartheid.

Israel er ikke den eneste staten som bryter folkeretten, humanitærretten og menneskerettighetene. Det spesielle er at Israels okkupasjonsregime, nybyggerkolonialisme og apartheid er bevisst utformet for å fordrive palestinere fra hjemlandet. Israel har forskjellige lover og systemer for jøder og palestinere. Den 19. juli 2018 vedtok Knesset, det israelske parlamentet, Nasjonalstatloven som definerer Israel som «en nasjonalstat for det jødiske folk», der bare jøder skal ha nasjonal selvråderett.

Til grunn for dette ligger den politiske ideologien sionismen. Den startet som en koloniseringsbevegelse med mål å etablere en egen stat for alle verdens jøder i det arabiske landområdet Palestina, som allerede var befolket. Israels regime handler om å ta permanent kontroll over okkupert palestinsk land og frata den okkuperte befolkningen grunnleggende menneskerettigheter og selvbestemmelse. Israel er bare i stand til å opprettholde dette regimet så lenge det internasjonale samfunnet velger å se bort fra Israels forbrytelser. BDS-bevegelsen

arbeider for at Israel stilles til ansvar.

I januar 2021 startet Den Internasjonale straffedomstolen etterforskning av krigsforbrytelser som Israel har begått i de okkuperte palestinske områdene. Samme året offentliggjorde den israelske menneskerettighetsorganisasjonen B'Tselem og den internasjonale organisasjonen Human Rights Watch rapporter⁵ som dokumenterer at Israel gjør seg skyldig i forbrytelsen apartheid og fordriver palestinere. I februar 2022 publiserte Amnesty International en rapport som konkluderte med at Israel er en apartheidstat⁶.

HVORFOR AKADEMISK BOIKOTT?

Israels universiteter bruker i stor grad sin akademiske frihet til å utvikle, støtte og rettfærdiggjøre israelske myndigheters politikk. De er også nært tilknyttet militærindustrien. Ekstreme og antiarabiske uttalelser fra akademikere tolereres, mens f.eks. palestinske studenters kritikk av de israelske universitetenes massive støtte til massakrene på Gazastripen i 2014, ble møtt med disiplinærtiltak.

Israelske akademikere protesterer ikke på hindringene palestinske kolleger utsettes for: Palestinske akademikere hindres i å ha kontakt med andre palestinske universiteter, og de hindres fra å delta på kongresser o.l. i utlandet. Palestinske universiteter hindres i å motta besøk av forskere eller studenter fra utlandet. Slik isolerer israelske myndigheter palestinske

⁵ https://www.btselem.org/publications/fulltext/202101_this_is_apartheid
<https://www.hrw.org/report/2021/04/27/threshold-crossed/israeli-authorities-and-crimes-apartheid-and-persecution>

⁶ Israel begår apartheid mot palestinere | Amnesty International Norge

akademikere fra internasjonal forskning og undervisning. Import av bøker og utstyr saboteres. Studenter og lærere utsettes for vilkårlige arrestasjoner.

Fremstående, internasjonale akademikere, akademiske foreninger og universiteter har protestert på behandlingen av palestinsk akademia og deltar i den akademiske boikotten. De siste årene har det vært flere kampanjer mot EUs finansiering av israelsk forskning knyttet til menneskerettighetsbrudd. Men mange er skeptiske til boikott og mange boikotter i det stille, for å unngå trakassering organisert av Israel-tilhengere. (Del 8 Israels angrep på BDS-bevegelsen og ytringsfriheten).

Ifølge Genève-konvensjonen har en okkupasjonsmakt ansvaret for sikkerhet og normalt dagligliv for innbyggerne i områdene de har tatt kontroll over. Akademisk frihet er uløselig knyttet til andre friheter og rettigheter, og har ingen mening uten. Helt siden FNs verdenserklæring om menneskerettighetene ble vedtatt i 1948, har retten til utdanning vært ansett som en av de mest grunnleggende rettighetene.

Både tilhengere og motstandere av boikott er enige om at Israels universiteter er viktige og innflytelsesrike institusjoner. Dersom universitetene hadde støttet palestinske rettigheter, gått i streik for å få slutt på okkupasjon og diskriminering, og protestert på palestinernes akademiske ufrihet, ville dette hatt stor innflytelse på Israels politikk. I virkeligheten er det slik at protester mot Israels forbrytelser eller støtte til palestinerne er nærmest fraværende, og at universitetene aktivt bidrar til Israels okkupasjonspolitikk og diskriminering av palestinere.

«Mens Israels forsvarere vrir sine hender over en kansellert konferanseinvitasjon, begraver palestinske akademikere kolleger og studenter som er drept av israelske våpen utviklet ved i universitetene. En boikott gjør status quo mer belastende for israelske akademiske institusjoner. Boikott kan legge press på og motivere israelske akademikere til å kreve politisk endring. Slik kan det skapes forhold der sann akademisk frihet nytes av alle akademikere i Palestina og Israel, uavhengig av religion og etnisitet.»
(Fra artikkel av Ben Whyte i Middle East Monitor 6.11.2015: Dialogue vs. BDS? Responding to arguments against an academic boycott of Israel).

HVORFOR KULTURELL BOIKOTT?

Kultur- og idrettsboikott var avgjørende for å felle apartheidregimet i Sør-Afrika, og South African Non-racial Olympic Committee var ledende i idrettsboikotten. Israel er bevisst på at kultur ikke er politisk nøytralt og bruker aktivt kultur som propagandaverktøy for å normalisere en okkupasjon som har vart siden 1967. Dette skjer blant annet gjennom kampanjen «Brand Israel» - som er merkevarebygging for å lede oppmerksomheten bort fra okkupasjon, apartheid og fordrivelsen av palestinerne.

Israelske myndigheter finansierer utenlandsturneer for israelske kunstnere, mot at de skal være lojale mot staten. Utenlandske artister som opptrer i Israel brukes også i propagandaen. «Rosavasking», reklame for Tel Avivs homofile uteliv, brukes aktivt til å vise Israel som en moderne og tolerant stat, selv om dette i liten grad gjelder utenfor Tel Aviv. LHBT-bevegelsen (lesbisk, homofil, bifil, trans) knyttes til Israels sionistiske prosjekt og anerkjenner ikke at palestinske homofile også er undertrykt av okkupasjon og apartheid, blant annet gjennom forhørsmetoder der de presses til å bli tystere.

Situasjonen for palestinsk fotball er uholdbar. Spillere hindres i å delta på kamper på grunn av arrestasjoner

eller veisperringer og flere har blitt drept. Fotballarenaer bombes, utstyr til spillere som skal delta i kamper utenlands holdes tilbake, og utenlandske trenere får ikke tillatelse til å komme. Palestinske barn er blitt nektet utreise for å delta på Norway Cup.

MIRA 2012.

I tillegg skjules og utslettes palestinerne identitet og historie: Palestinske kulturinstitusjoner stenges, landsbyer rases og gjøres om til parker, arkeologiske funn tolkes selektivt for å understøtte Bibelhistorien. De fleste arkeologiske steder befinner seg i C-området på Vestbredden, i Øst-Jerusalem, og i Israel. Her får palestinske arkeologer ikke tilgang – heller ikke til samlinger, arkiver og museer med gjenstander hentet fra disse områdene.

Israel boikotter palestinerne med alle maktmidler de har til rådighet.

Til tross for hets og anklager om antisemittisme, velger stadig flere artister og kunstnere verden over å ikke opptre i Israel. Det gjelder også deltakelse på filmfestivaler. Dette er et klart signal om at Israel ikke betraktes som en normal, demokratisk stat, og dette får stor oppmerksomhet i israelske medier.

NORGE OG ISRAEL: AKADEMISK OG KULTURELT SAMARBEID ELLER BOIKOTT?

Hvordan stiller Norge seg til akademisk og kulturell boikott av staten Israel? Til tross for at Oslo-avtalen fra 1993 i stor grad har gjort situasjonen for palestinerne verre, fortsetter norske regjeringer å

støtte opp under en fredsprosess som har brutt sammen. De går eksplisitt mot boikott av Israel. Det norske oljefondet er det europeiske pensjonsfondet som investerer mest i ulovlige kolonier på Vestbredden. Fondet kjøper også israelske statsobligasjoner. Solberg-regjeringa (2013-2021) oppmuntret til samarbeid om forskning og utvikling, selv om det er dokumentert at Norge har forskningssamarbeid med israelske firma og myndigheter som er involvert i okkupasjonen.

Norge har som offisiell politikk at land som vedvarende og alvorlig bryter folkeretten, skal møtes med politiske og økonomiske sanksjoner. Men for Israel gjør Norge unntak.

Det er Israels grove brudd på folkeretten og manglende vilje til å lytte til verdenssamfunnet som fører til at den norske fagbevegelsen, kirken, ungdomsorganisasjoner, politiske partier, humanitære organisasjoner, solidaritetsorganisasjoner og sosiale nettverk aktivt støtter palestinerne kamp for selvstendighet og grunnleggende menneskerettigheter. I 2017 vedtok Landsorganisasjonen i Norge (LO), den største arbeidstakerorganisasjonen med 900 000 medlemmer, å arbeide for en internasjonal økonomisk, kulturell og akademisk boikott av Israel. CREO – LO-forbundet for kunst og kultur – oppfordret på landsmøtet i 2018 til «å vise solidaritet med palestinske kunstnere og kulturarbeidere gjennom en boikott av israelske kulturinstitusjoner og kulturaktører som opptre på israelske bosettinger på Vestbredden eller som på annen måte støtter eller bidrar til okkupasjonen av Palestina».

ISRAELS ANGREP PÅ BDS-BEVEGELSEN OG YTRINGSFRIHETEN

Hvorfor og hvordan angriper Israel BDS-bevegelsen? Med hjemmel i Israels lovverk, nekter Israel innreise til både Palestina og Israel for personer som er kritiske til den israelske politikken og som åpent støtter BDS-bevegelsen. Israel angriper ytringsfriheten gjennom å stemple kritikk av Israel og oppfordring til boikott som antisemittisk. Gjennom samarbeid med utenlandske regjeringer er slik kritikk i noen land blitt kriminalisert (f.eks. Tyskland, Frankrike og flere amerikanske delstater). Den israelske regjeringen bevilger betydelig summer til et eget departement som skal motarbeide den voksende BDS-bevegelsen. I 2016 mottok Departementet for strategiske saker eksempelvis tre ganger så mye som Israels utenriksdepartement, penger som blir brukt bl.a. til å saksøke aktivister internasjonalt.

I 2016 vedtok International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA) en arbeidsdefinisjon av antisemittisme (Working Definition on Antisemitism). Siden den gang har definisjonen blitt vedtatt eller bifalt av en rekke land og lokale myndigheter, også av Norge. Definisjonen følges opp med 11 veiledende eksempler på antisemittisme, der sju av punktene omhandler staten Israel. Flere av formuleringene innebærer å sidestille solidaritet med palestinske kampen for frihet og antisemittisme. Kritikerne mener legitim Israel-kritikk vil

omfattes av disse formuleringene, og at de dermed truer ytringsfriheten. I stedet for å være et tydelig redskap for å bekjempe antisemittisme, stemples støtte til palestinerne som hat mot jøder. Israels strategidepartement bruker eksemplene i denne definisjonen aktivt.

OFTE STILTE SPØRSMÅL – FOR OG IMOT BOIKOTT

HVORFOR BOIKOTTE AKKURAT ISRAEL?

Svar: Israel er ikke den eneste staten som begår menneskerettighetsbrudd. Men at urett skjer flere steder i verden er ingen grunn til å la være å engasjere seg for palestinerne rettigheter. Å si at det finnes verre stater enn Israel, kan ikke bety at Israel skal ha immunitet mot kritikk og reaksjoner helt til all annen urett i verden er borte.

Men Israel er også et spesielt tilfelle. Den er en av de få stater i dagens verden som både praktisk og juridisk er bygd på at én folkegruppe – jødene (slik Israel definerer en jøde) - skal ha forrang, mens en annen gruppe – palestinerne - undertrykkes, trakasseres og fordrives fra deler av landet. Det er dette som gjør Israel ikke bare til en okkupasjonsmakt, men til en settler- og apartheidstat. Palestinerne utgjør i dag omtrent halvparten av befolkningen i det samlede, historiske Palestina som er under israelsk kontroll.

ER IKKE BOIKOTTEN BARE ANTISEMITTISME I PRAKSIS?

Svar: Å kjempe mot Israels okkupasjon, kolonialisme og apartheid er ikke antisemittisme, men legitim kritikk av Israels politikk og handlinger. Det er feil å gi Israel fritak fra sanksjoner for brudd på internasjonal rett, mens landet på samme tid nyter godt av økonomisk støtte, forskningsstøtte via EU og gunstige handelsavtaler både med USA og EU – og etter hvert flere araberstater.

Boikotten handler ikke om å boikotte jøder. Mange aktive forkjempere for boikotten er jøder. Påstanden om antisemittisme blander sammen Israel som stat og jøder; som er en religiøs gruppe, folkegruppe eller personer som kulturelt anser seg som jøder. Ikke alle jøder er israelere, de fleste jøder bor i andre land. Og ikke alle israelere er jøder – over 20% av de 8,3 millioner innbyggerne i Israel (uten okkuperte områder) er ikke jøder. Boikotten er heller ikke rettet mot israelere (jøder eller andre) som arbeider i institusjoner utenfor Israel, for eksempel ved engelske eller franske universiteter.

Antisemittisme er en form for rasisme. Det er et gammelt og internasjonalt fenomen, en sterk negativ fantasi om jøders egenskaper i kraft av at de er jøder. Antisemittisme trenger ikke fakta for å overleve. Men Israels erobringer av land og den dårlige behandlingen av palestinerne, både på okkupert område og i selve Israel, gjør det lettere for antisemitter å rekruttere. Særlig fordi Israel selv gir inntrykk av at staten representerer alle verdens jøder og misbruker jødiske, religiøse symboler

som symboler for statsmakten – særlig Davidsstjernen og den sjuarmete lysestaken.

Det automatiske svaret fra «venner» av Israel, er å beskyldte kritikerne for antisemittisme. Dette er et lettvent forsøk på å unngå å ta stilling til innholdet i kritikken ved å mistenkeliggjøre kritikernes motiver. Men det er også farlig, for det kan svekke årvåkenheten mot virkelig antisemittisme. (Om IHRA-definisjonen i Del 8).

AKADEMISK OG KULTURELL BOIKOTT UNDERGRAVER PRINSIPPET OM AKADEMISK OG KULTURELL FRIHET.

Svar: Det stemmer ikke. BDS-bevegelsen ønsker ikke å begrense israelske forskeres og kulturarbeideres rett til å si hva de vil, forske på hva de ønsker eller skape den kunsten de selv vil. Boikotten retter seg heller ikke mot individer fra Israel. Den retter seg mot forsknings- og kultursamarbeid med israelske universiteter, forskningsinstitusjoner, kunst- og kulturinstitusjoner. Den rammer bare enkeltpersoner i den grad de opptrer på vegne av eller representerer disse institusjonene.

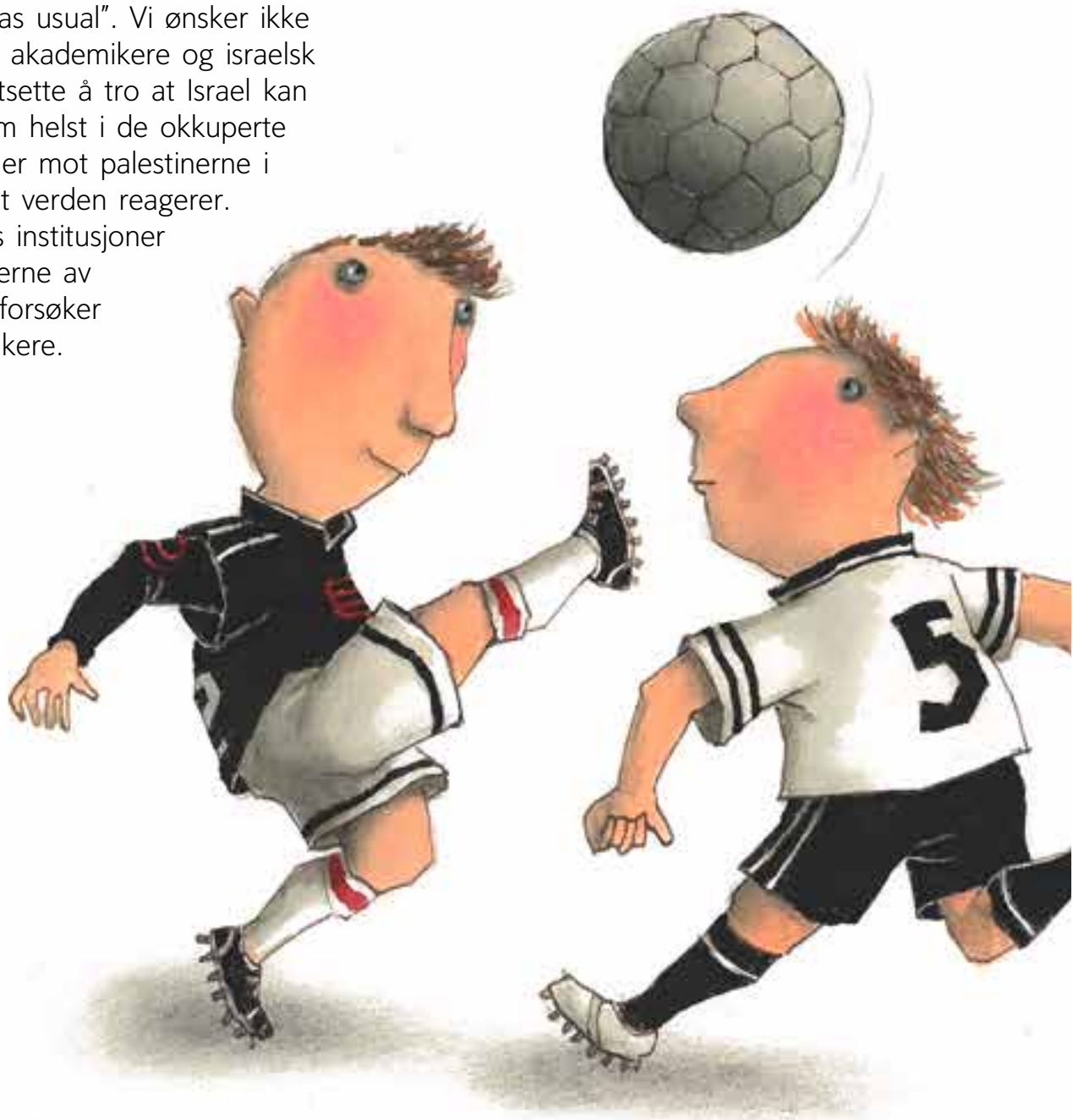
Det boikotten gjør, er å markere motstand mot staten Israel og okkupasjons- og apartheidpolitikken, også på det akademiske og kulturelle området. Akademisk og kulturell frihet er viktige rettigheter å forsvare, men ikke hvis de går på bekostning av, går ut over eller begrenser andres akademiske og kulturelle rettigheter.

**SELV OM ISRAELSK
UNIVERSITETSANSATTE OG
UNDERVISNINGSPERSONER IKKE HAR
PROTESTERT MOT OKKUPASJONEN AV
PALESTINA OG APARTHEIDSPOLITIKKEN,
MÅ DET VÆRE BEDRE Å FORTSETTE Å
SNAKKE MED DEM OG BYGGE BROER.
DET GJELDER OGSÅ KUNSTNERE OG
KULTURINSTITUSJONER.**

Svar: Ingen av dem som boikotter ønsker å slutte å snakke med israelske akademikere eller kunstnere. Vi er alltid interesserte i samtale og diskusjon med israelske kolleger, og vi gjør det ved alle anledninger. Det vi ikke ønsker, er "business as usual". Vi ønsker ikke å la israelske akademikere og israelsk publikum fortsette å tro at Israel kan gjøre hva som helst i de okkuperte områdene eller mot palestinerne i Israel, uten at verden reagerer. Det er Israels institusjoner og motstanderne av boikott som forsøker å kneble kritikere.

**MANGE AV DEM SOM ER MEST KRITISKE
TIL SITT LANDS POLITIKK ER AKADEMIKERE.
HVORFOR SKAL VI ANGRIFE DEM MED
BOIKOTT?**

Svar: Det er sørgelig få israelske akademikere som protesterer åpent og tydelig mot den israelske regjeringens undertrykking og diskriminering. Ilan Pappé, en respektert historiker fra Haifa universitet som har uttalt seg klart mot okkupasjonen, har anslått tallet på dem som aktivt har motarbeidet

Israels restriksjoner overfor palestinsk utdanning og forskning til mindre enn 100. Så langt er det ikke vedtatt en eneste uttalelse fra en israelsk universitetsledelse til forsvar for palestinerne akademiske frihet (Pappe 2017⁷). Det er kritisk debatt rundt disse spørsmålene i deler av israelsk presse, men foreløpig lite å høre fra universitetene.

HVORFOR KAN VI IKKE NØYE OSS MED Å HJELPE PALESTINSKE UNIVERSITETER?

Svar: Boikott-kampanjen handler ikke bare om de palestinske universitetene. Den er også en reaksjon på de mange bruddene på menneskerettigheter og folkerett som blir begått av Israels regjering, særlig i de okkuperte områdene og Øst-Jerusalem. Uansett er det ikke spørsmål om å hjelpe de palestinske universitetene eller boikotte de israelske. Vi må gjøre begge deler.

«BOIKOTT SKAPER AVSTAND, OG REGJERINGEN TROR I STEDET PÅ DIALOG OG SAMARBEID FOR Å SKAPE TILLIT SOM EN FORUTSETNING FOR Å LØSE KONFLIKTEN MELLOM ISRAELERE OG PALESTINERE» (STORTINGSPROP 1 S, 2017 – 2018).

Svar: Dette er et av de vanligste argumentene mot boikott av Israel. Boikott defineres utelukkende som et middel til å så hat og splid, i motsetning til dialog som er fredsskapende. Argumentet er basert på en misforstått oppfatning av hva boikott er og hvordan konflikten kan løses. Boikott utelukker ikke dialog. Kampanjer som oppfordrer til boikott bidrar til diskusjon og meningsutveksling, bevisstgjøring og en mer opplyst offentlighet.

Boikotten eksisterer fordi dialog ikke strekker til i en situasjon med grunnleggende ulik maktbalanse. Gjensidig anerkjennelse og palestinsk selvstyre var hovedpunktene i Oslo-avtalen, som ble signert i 1993. Intensjonen var en «tostatsløsning» - at Israel og Palestina på sikt skulle bli to selvstendige land.

Mer enn 25 år med "dialog" etter Oslo-avtalen har Israel utnyttet til å intensivere koloniseringen av palestinske områder. Norge er medskyldig.

⁷ Ilan Pappé: Ten Myths about Israel (2017) – også oversatt til norsk.

© Palestinakomiteen/AKULBI 2022,
illustrasjoner: @MIRA